

علی محمدی/ایران

«مناسبات دین و سیاست» در جامعه ایران

استراتژی معنویت سیاسی

دین در ایران قدرت تحول دارد

فلسفه سیاسی

دکتر علیرضا بنیان

استادیار پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی

«معنویت سیاسی» اصطلاحی است که میشل فوکو در تحلیلش از انقلاب اسلامی ایران به کار گرفت و ما در این گفتار برای تبیین «مبانی الهیاتی مطالعات انقلاب» از اصطلاح او بهره می‌گیریم. هرچند که قصد نداریم در چهارچوب فهم فوکو به این امر بپردازیم؛ اما موقعیتی در اختیار ما قرار می‌دهد که بیش از دیگر مفاهیم می‌تواند در تبیین «نسبت دین و سیاست» در جامعه ایران به ما کمک کند و «رابطه حقیقت و سیاست» و «نسبت امر قدسی و امر عرفی» در انقلاب اسلامی ایران را تبیین نماید. اینکه چرا اساساً ظهور «معنویت سیاسی» و بروز آن در انقلاب ایران، برای میشل فوکو جالب توجه شد را در این گفتار به بحث می‌گذاریم.

با در جای دیگری حضرت امام^(ع) می‌فرمایند: «یک مدت زیادی گرفتار عرفا ما بودیم، اسلام گرفتار عرفا بود. آنها خدمت‌شان خوب بود؛ اما گرفتاری برای این بود که همه چیز را برمی‌گرداندند به آن ور. راهی‌ای دست‌شان می‌آمد می‌رفت آن طرف. مثل تفسیر ملاعبد‌الرزاق. خوب بسیار مرد دانشمندی، بسیار مرد با فضیلتی [است] اما همه قرآن را برگرداند به آن طرف؛ گانه قرآن با این کارها کار ندارد. یک وقت هم گرفتار شدیم به یک دسته دیگری که همه معنویات را برمی‌گرداندند به این، اصلاً به معنویات کار ندارند؛ گانه اسلام آمده برای اینکه [دنیا را بگیرد]» (صحیفه امام، ج ۸، ص ۵۳۰). این دو طریقی که حضرت امام^(ع) توصیف می‌کنند با این گزاره مفهومی فوکو یعنی «معنویت سیاسی» مرز بسیار باریکی دارد که نلغزیدن به دو سوی این راه باریک کار بسیار دشواری است؛ کما اینکه خود جمهوری اسلامی در این ۴۵ سال به راحتی نتوانسته همواره بر این صراط باقی بماند؛ گاه فرصت‌هایی از دست رفته یا سهل‌انگاری‌هایی صورت گرفته که ما را از ریل خارج کرده است.

اینکه حضرت امام^(ع) می‌فرمایند: «والله اسلام تمامش سیاست است. سیاست مَدُن از اسلام سرچشمه می‌گیرد. من از آن آخوندها نیستم که در اینجا بنشینم و تسبیح دست بگیرم؛ من پاپ نیستم که فقط روزهای یکشنبه مراسمی انجام دهم و بقیه اوقات برای خودم سلطانی باشم و به امور دیگر کاری نداشته باشم. باید پایه‌گاه استقلال اسلامی اینجاست. باید این مملکت را از این گرفتاری‌ها نجات داد. نمی‌خواهند این مملکت اصلاح بشود؛ اجانب نمی‌خواهند مملکت آباد شود.» (صحیفه امام جلد ۱ ص ۲۷۰)

والله اسلام تمامش سیاست است

سرآغاز تاریخ اسلام هجرت و تأسیس «مدینه» است. بنابراین اساساً اسلام از همان بدو آغاز یک دین سیاسی و اجتماعی است و اینگونه نیست که منطقه الفرائی داشته باشد و قلمروی از دین رها شده و حکم شرعی معنی نداشته باشد یا اینکه اسلام صرفاً به وجه باطنی، معنوی و روحانی دین پرداخته باشد و تنها سبب اتصال ما با امور روحانی و معنوی شود. بویژه آنجا که حضرت امام^(ع) می‌فرمایند: «والله

رفت. این اتفاقات در تاریخ ایران مصادف شد با مواجهه ما با غرب و سنت فکری که از اساس مسیر معنویت را از سیاست جدا می‌کرد. بنابراین در چنین شرایطی «معنویت سیاسی» در انقلاب ایران ظهور پیدا کرد و برای میشل فوکو جالب توجه شد. نزدیک شدن معنویت و حقیقت به حکومت و سیاست، عکس‌العمل فوکو را به دنبال داشت و این مورد را به عنوان یک نکته برجسته در انقلاب ایران، در تحلیل‌های خود گزارش کرد.

میانجی الهیاتی در سیاست مدرن

تجربه دولت مدرن گویای این بود که می‌توان مدیریت امور سیاست را به عهده گرفت و نسبتی هم با امر دینی و قدسی نداشت. بنابراین سیاست بت‌دریج جایگزین شریعت شد و فلسفه و سیاست جای حقیقت و شریعت را گرفت. البته فلسفه اسلامی تلاش کرد مجدد این رابطه را بازسازی کند. نتیجه درباره هگل و کانت می‌گوید آنچه که در کلیسا و در الهیات مسیحی وجود داشت آنان با زبان دیگری بیان کرده‌اند؛ یعنی پیش فلسفی آنان همان کارکردی را دارد که این مفاهیم در ادبیات دینی دارند و اکنون صورت عرفی پیدا کرده‌اند. در آثار متفکران متأخر غربی همچون کارل لویت، کارل اشمیت،

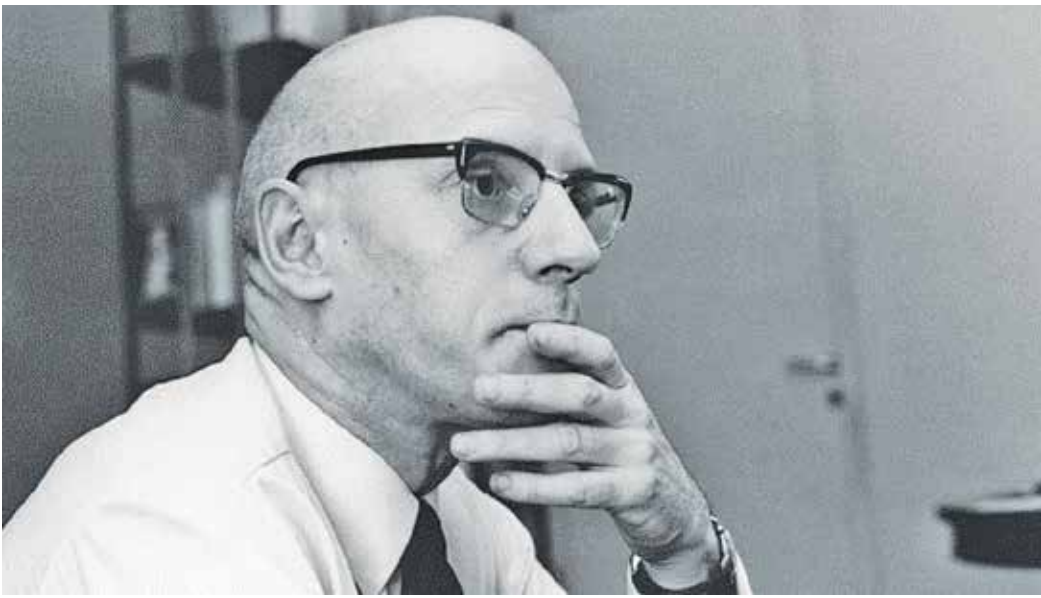
اریک فولگین حتی نیچه و هایدگر و دیگر متفکرانی که تاریخ تفکر غربی را مرور کرده‌اند و درک تازه‌ای از آن ارائه داده‌اند، این نکته ذکر شده است که با وجود تلاشی که در دنیای مدرن برای خالی کردن مفاهیم از وجوه الهیاتی و دینی‌شان صورت گرفته است اما همواره یک «میانجی الهیاتی» وجود دارد. حال شاید الهیات به معنای اخص نباشد ولی الهیات به معنی اعم است یعنی به تعبیر کارل اشمیت اینها همه مفاهیم الهیاتی هستند که اکنون عرفی شده‌اند و صورت سکولار پیدا کرده‌اند مثل اصطلاحاتی که کارل لویت درباره‌شان می‌گوید «قانون» در دوره مدرن، صورت سکولار شریعت است و «دولت» صورت سکولار کلیسا است. اگر قرار بود دیانت فاصله‌اش را از امر عرفی و صحنه سیاست حفظ کند پس چگونه این میانجی‌های الهیاتی همواره وجود دارند. اینکه در غرب با چه چرخش الهیاتی زمینه انفکاک دین و سیاست پدید می‌آید جای تأمل و بررسی بسیار دارد.

دین در ایران به مثابه «نیروی اجتماعی»

حال فوکو در انقلاب ایران با تجربه‌ای به واقع معنوی مواجه می‌شود که به صحنه سیاست مربوط می‌شود؛ رابطه‌ای که بین معنویت و سیاست، نسبتی که بین حقیقت

و سیاست و تعاملی که بین امر مطلق و امر متغیر در انقلاب اسلامی وجود دارد به نحوی رخ می‌دهد که اگرچه امر مطلق واجد ثبات است اما به این معنا نیست که امر متغیر و جزئی حرکتی به سمت امر مطلق نداشته باشد؛ اتفاقی که در الهیات مسیحی می‌افتد و امر مطلق از امر متغیر جدا می‌شود. در فراتر از تازای که به واسطه اندیشه‌های حضرت امام خمینی^(ع) اتفاق می‌افتد و ملت هم با ایشان همراهی می‌کنند، رابطه بین امر ثابت و امر متغیر و پیوند سیاست و معنویت برقرار می‌شود. فوکو در این باره می‌گوید: این دینی که من دارم می‌بینم مجموعه‌ای از آموزه‌ها یا گزاره‌ها یا صرفاً مفاهیم نیستند که بر فراز جامعه ایستاده‌اند بلکه دین در ایران به مثابه «نیروی اجتماعی» و «نیروی تاریخی» عمل می‌کند. تبدیل شدن دین از «آموزه» به «نیرو» و امری که قدرت تحول دارد، آن چیزی است که جوهره فهم فوکو از معنویت سیاسی را می‌سازد.

مکتوب حاضر من تلخیص و ویرایش شده «ایران» از سخنرانی دکتر بلخ است که در نشست «مبانی الهیاتی مطالعات انقلاب» در محل پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ارائه شده است.

فوکو که خود شاهد وقایع انقلاب اسلامی ایران در ماه‌های منتهی به آن بود، می‌گوید: «این دینی که من در انقلاب ایران می‌بینم مجموعه‌ای از آموزه‌ها یا گزاره‌ها یا صرفاً مفاهیم نیستند که بر فراز جامعه ایستاده باشند بلکه اینجا دین به مثابه «نیروی اجتماعی» و «نیروی تاریخی» عمل می‌کند. تبدیل شدن دین به امری که قدرت تحول دارد، آن چیزی است که جوهره فهم فوکو از معنویت سیاسی را می‌سازد»

آگهی فراخوان مناقصه

بند الف ماده ۶ آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی به‌شماره ۱۳۳۴۰۲/ت/۵۶۵۹ هـ مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۲۲ به مبلغ ۶۱۴، ۳۰۲، ۲۲۸، ۲ (دو میلیارد و دویست و هشت میلیون و سیصد و دو هزار و ششصد و چهارده) ریال می‌باشد.

۹- مجوز فعالیت: گواهی‌نامه معتبر حداقل رتبه ۵ در رشته خدمات کشاورزی، از سازمان برنامه و بودجه کشور (دارای ظرفیت کاری و ریالی مجاز)

۱۰- دریافت اسناد مناقصه از سامانه ستاد: از ساعت ۰۸:۰۰ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۳ تا ساعت ۱۶:۰۰ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۵

۱۱- تحویل اسناد مناقصه:

۱۱-۱- به‌صورت الکترونیکی تا ساعت ۱۶:۰۰ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۶ در سامانه ستاد بارگذاری شود.

۱۱-۲- به‌صورت فیزیکی (فقط پاکت «الف») تا ساعت ۱۶:۰۰ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۶ به‌دبیرخانه شرکت عمران شهر جدید ایوانکی سمنان (سهامی خاص) تحویل شود.

۱۲- زمان و محل بازگشایی پاکت اسناد مناقصه «پاکت‌های الف، ب و ج»: ساعت ۱۰:۳۰ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۷، در سالن اجتماعات شرکت عمران شهر جدید ایوانکی سمنان (سهامی خاص)

۱۳- هزینه خرید اسناد مناقصه از سامانه ستاد رایگان می‌باشد.

۱۴- سایر اطلاعات و جزئیات مربوط در اسناد مناقصه مندرج است.

شرکت عمران شهر جدید ایوانکی

آگهی فراخوان مناقصه

۸- تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار: مطابق جدول ۴ از بند الف ماده ۶ آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی به‌شماره ۱۳۳۴۰۲/ت/۵۶۵۹ هـ مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۲۲ به مبلغ ۴۴۰، ۲۳۴، ۱۵۳، ۱ (یک میلیارد و یکصد و پنجاه و دو میلیون و دویست و سی و چهار هزار و چهارصد و چهل) ریال می‌باشد.

۹- مجوز فعالیت: گواهی‌نامه معتبر حداقل رتبه ۵ در رشته خدمات کشاورزی، از سازمان برنامه و بودجه کشور (دارای ظرفیت کاری و ریالی مجاز)

۱۰- دریافت اسناد مناقصه از سامانه ستاد: از ساعت ۰۸:۰۰ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۳ تا ساعت ۱۶:۰۰ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۵

۱۱- تحویل اسناد مناقصه:

۱۱-۱- به‌صورت الکترونیکی تا ساعت ۱۶:۰۰ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۶ در سامانه ستاد بارگذاری شود.

۱۱-۲- به‌صورت فیزیکی (فقط پاکت «الف») تا ساعت ۱۶:۰۰ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۶ به‌دبیرخانه شرکت عمران شهر جدید ایوانکی سمنان (سهامی خاص) تحویل شود.

۱۲- زمان و محل بازگشایی پاکت اسناد مناقصه «پاکت‌های الف، ب و ج»: ساعت ۱۰:۳۰ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۷، در سالن اجتماعات شرکت عمران شهر جدید ایوانکی سمنان (سهامی خاص)

۱۳- هزینه خرید اسناد مناقصه از سامانه ستاد رایگان می‌باشد.

۱۴- سایر اطلاعات و جزئیات مربوط در اسناد مناقصه مندرج است.

شرکت عمران شهر جدید ایوانکی

۱- شرکت عمران شهر جدید ایوانکی سمنان (سهامی خاص) در نظر دارد براساس صورتجلسه شماره ۱۴۰۲/۰۲/۱۰۴۸ مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۸ هیات‌مدیره شرکت عمران شهر جدید ایوانکی سمنان (سهامی خاص) نسبت به انتخاب پیمانکار واجد شرایط جهت نگهداری فضای سبز شهری در شهر جدید ایوانکی اقدام نماید. لذا از پیمانکاران و شرکت‌های واجد شرایط دعوت می‌گردد جهت دریافت، تکمیل و بارگذاری اسناد به‌شرح ذیل اقدام نمایند:

۲- موضوع: نگهداری فضای سبز شهری در شهر جدید ایوانکی سمنان

۳- نوع مناقصه: عمومی یک‌مرحله‌ای با ارزیابی کیفی.

۴- شماره ثبت در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد): ۲۰۰۳۰۹۳۸۹۴۰۰۰۰۰۳ است. کلیه مراحل مناقصه از دریافت و بارگذاری اسناد مناقصه و بازگشایی پاکت‌ها از طریق سامانه ستاد (www.setadiran.ir) انجام می‌شود.

۵- نام و نشانی دستگاه مناقصه‌گزار: کیلومتر ۵۵ جاده تهران-مشهد. شهر جدید ایوانکی سمنان (سهامی خاص) - شرکت عمران شهر جدید ایوانکی سمنان (سهامی خاص)

دورنگار: ۰۲۳۳۴۵۲۱۷۷۰-۷۱-تلفن: ۰۲۳۳۴۵۲۱۷۷۰

۶- مدت پیمان: ۱۲ ماه شمسی

۷- مبلغ برآورد اولیه: ۸۰۰، ۶۸۸، ۰۶۴، ۲۳۳ (بیست و سه میلیارد و شصت و چهار میلیون و ششصد و هشتاد و هشت هزار و هشتصد) ریال، به‌صورت نقدی می‌باشد.

شرکت عمران شهر جدید ایوانکی